

vulkancic.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Назив оригинала:
Hugh Lofting
DOCTOR DOULITTLES STORIES

Овај роман део је светског јавног књижевног добра.
Copyright © 2023 за ово издање Вулкан издаваштво

ISBN 978-86-10-04635-9

Ова књига штампана је на природном рециклираном папиру од дрвећа које расте у одрживим шумама. Процес производње у потпуности је у складу са свим важећим прописима Министарства животне средине и просторног планирања Републике Србије.

КЛАСИЦИ СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ

Х. Лофтинг
ДОКТОР ДУЛИТЛ

Превео Живојин Вукадиновић

 Вулканчић

Београд, 2023.

ГРАДИЋ ПАДЛЕЈБИ

I

Пре много, много година, када су наши дедови били деца, живео је лекар који се звао Дулитл, др мед Џон Дулитл. Оно „др мед.“ значи да је он био прави доктор и да је знао много разних ствари.

Живео је у малом граду Падлејбију. Млади и стари знали су га добро, и кад би ишао улицом са цилиндром на глави, сви су говорили:

„Ево господина доктора! То је паметан човек.“

Деца и пси дотрчали би са свих страна и ишли за њим; чак су и свраке, које станују у црквеном торњу, крештале и климале главом.

Његова кућа је лежала на ивици града и била је врло мала; али је имала велику башту са дивним травњаком и каменим клупама изнад којих су се дизале жалосне врбе. Докторова сестра, Сара Дулитл, водила је кућу, а он се сам бринуо о врту.

Доктор Дулитл је много волео животиње и имао је много, много љубимаца међу њима. Осим златних рибица, које су живеле у рибњаку доле у башти, становали су у његовој трпезарији бели зечеви, у клавиру бели мишеви, у перионици веверица, а у подруму јеж. Имао је и једну краву са телетом и једног старог хромог коња – којем је било двадесет и пет година, и пилиће и голубове, и два јагњета и још многе друге животиње. Али његови љубимци су били патка Даб-Даб, пас Цип, свиња Геб-Геб, папагај Полинезија и сова Ту-Ту.

Његова сестра је често гунђала због животиња и говорила да праве неред у кући. А када је једног дана нека стара дама дошла доктору да је излечи од кијавице и села на јежа који је спавао на дивану, па се због тога никада више није појавила, него је сваке суботе ишла десет миља далеко, све до Волонграда, да посети тамошњег лекара, Сара Дулитл се наљути и рече брату:

– Џоне, како се можеш надати да ће болесни људи долазити к теби када имаш ове животиње у кући! Леп ми је то лекар у чијој чекаоници гамижу јежеви и мишеви! Ово је четврта особа коју су одагнале твоје животиње. Господин Џенкинс и гос'н попа кажу да више никад неће доћи к теби, па ма како били болесни. Ми смо из дана у дан све сиромашнији. Ако и даље будеш тако радио, нико те од fine господe неће тражи да га лечиш.

– Али ја више волим животиње него фину господу – казао је доктор.

– Ти си просто смешан – одговорила је његова сестра и изашла из собе.

С временом, доктор је набавио још више животиња, а све мање људи је долазило к њему да их лечи. Најзад, сем продавца меса за мачке, којем животиње нису сметале, нико му више није долазио.

Али тај продавац меса за мачке није био богат, а само једанпут годишње – о Божићу – разболео би се и тада би дао доктору пола сребрњака за једну боцу медицине.

Од пола сребрњака се није могло живети целе године – чак ни у она стара времена. И да доктор Дулитл

није сачувао мало новца у својој земљаној касици – ко зна шта би се догодило!

Време је пролазило, а он је сакупљао све нове и нове животиње; а то је, разуме се, изискивало и много хране за њих. Уштеђеног новца било је све мање и мање.

Продао је најпре клавир и мишеве преселио у фиоку свог писаћег стола. Али новац који је добио за клавир такође се брзо трошио, па је морао да прода и своје црно празнично одело. Тако је постајао све сиромашнији и сиромашнији.

Када би ишао улицом са цилиндром на глави, људи су се погуркивали и говорили један другом:

– Ево иде др мед. Џон Дулитл! Био је некад један од најславнијих лекара у нашој земљи, а погледајте га сада – сад више нема новца, чак му је и кравата пуна рупа!

Али пси, мачке и деца радосно су му трчали у сусрет са свих страна и пратили га кроз град, баш као и онда када је био веома богат и славан.

НЕМУШТИ ЈЕЗИК

II

Једног дана је др Дулитл седео у кухињи и разговарао с продавцем меса за мачке, који га је питао за савет због болова у желуцу.

– Зашто не престанете да лечите људе? Зашто не постанете лекар за животиње? – упитао га је продавац меса за мачке.

Папагај Полинезија је седео на прозору, гледао како пада киша и певао за себе неку морнарску песму. Полинезија престаде да пева и поче послушквати овај разговор.

– Видите, докторе – наставио је продавац – ви знате све о животињама, много више него марвени лекари. Књига коју сте написали о мачкама је просто сјајна. Ја не знам ни да читам ни да пишем, а да узем, написао бих можда неколико лепих књига. Моја жена Теодосија је веома учена и већ ми је прочитала вашу књигу. Заиста је дивна; не може се друкчије рећи него дивна! Ви бисте, просто да кажем, могли да budete мачка – знате све шта оне мисле. А сад, слушајте шта ћу вам рећи: ви бисте могли да зарадите много новца када бисте лечили само животиње. Разумете ли шта мислим? Ја ћу вам слати бабе које имају болесне мачке или псе. А ако нема довољно болесних мачака и паса, ставићу нешто у месо које им продајем, па ће их онда мало заболети желудац.

– А, не – казао је брзо доктор. – То не смете да радите. То не би било лепо.

– О, не би их баш много болео желудац – одговорио је продавац. – Мислио сам на сасвим мале болове, само онако, да се баш не осећају најбоље. Али ви имате право: не би било лепо тако поступати са животињама. Па ипак, оне ће бити болесне у сваком случају, јер им бабе увек дају много да једу. А и сељаци из околине, који имају хроме коње и слабе јагањце,

долазиће радо к вама. Ето, просто морате да будете марвени лекар.

Када је продавац мяса за мачке отишао, с прозора је слетео папагај, сео на сто доктора Дулитла и рекао:

– Ово је паметан човек. Послушај његов савет и напусти глупе људе кад не могу увидети да си ти најбољи лекар на свету. Зато примени своју вештину на животиње – оне ће за кратко време видети ко си ти. Постани марвени лекар.

– О, има толико марвених лекара – казао је Џон Дулитл намештајући лонце са цвећем испред прозора, како би их залила киша.

– Да, има их много – казао је папагај Полинезија – али ниједан ништа не вреди. Слушај, докторе, нешто ћу ти рећи. Зар ти не знаш да животиње умеју да говоре?

– Знам да папагаји умеју да говоре – одговорио је доктор.

– О, ми папагаји говоримо два језик: људски говор и птичји говор – закрештао је Полинезија гордо. – Када кажем: *Поли хоће двойек* – ти ме разумеш. Али слушај сада: *Ке-ке-ој-и, фиффи?*

– Господе боже! – узвикну доктор Дулитл. – Шта то значи?

– То на птичјем језику значи: *Је ли каша ѿойла?*

– За име света, да ли ти то заиста говориш! – узвикну доктор. – Тако још никада ниси говорио.

– Каквог би смисла имало и да говорим – казао је Полинезија и отресао две мрве двопека са свог левог крила – кад ме ти не би могао разумети.

– Причај ми, молим те, нешто више о томе – казао је доктор и сав узбуђен одјурио до кухињског ормана, извадио књигу вересије код месара и једну писаљку, па се брзо вратио. – Говори сад, а ја ћу све да бележим. То је занимљиво, врло занимљиво, за мене нешто сасвим ново. Кажи ми прво птичју азбуку, али лагано, молим те.

И, ето, тако је доктор сазнао да птице имају сопствени језик и да говоре међу собом. Цело поподне, док је напољу падала киша, седео је папагај Полинезија на столу у кухињи и говорио речи из птичијег језика, а доктор их бележио у књигу. Када је за време ужине у кухињу ушао пас Џип, папагај је рекао доктору:

– Гледај, он ти нешто говори.

– Изгледа као да се чеше иза уха – одговорио је доктор Дулитл.

– Животиње не говоре увек устима – казао је папагај оштрим гласом и подигао обрве. – Говоре ушима,

шапама, реповима. Понекад неће да пусте гласа од себе. Видиш ли сада како подиже једну страну свога носа?

– Шта то значи? – упитао је доктор.

– То значи: *Зар не видиш да је њресјала да њада киша?* – одговорио је папагај. – Он те пита нешто. Пси увек постављају питање помоћу свог носа.

Мало-помало, уз папагајеву помоћ, доктор је тако добро научио немушти језик животиња да је могао разговарати с њима и разумети све што оне кажу.

Тада је потпуно престао да лечи људе.

Чим је продавац мяса за мачке објавио да је Џон Дулитл постао марвени лекар, старе даме су почеле доносити мопсове и пудлице које су јеле сувише колача, а сељаци су доводили болесне краве и овце.

Једног дана доведоше му неког старог коња који је оболео вукући плуг; јадна животиња се много обрадовала што је наишла на човека који зна коњски језик.

– Докторе – казао је коњ – марвени лекар иза брда не зна баш ништа. Већ шест недеља ме лечи мислећи да су ми укочене задње ноге. Међутим, мени су потребне наочаре, иначе ћу ослепети на једно око. Нема разлога да коњи, баш као и људи, не носе наочаре. Али онај глупи човек иза брда није ни погледао моје очи.

Давао ми је стално неке велике пилуле. Покушао сам да му кажем, али он не разуме ни једне једине речи коњског језика. Наочаре треба да ми дате.

– Разуме се, разуме се – казао је доктор. – Одмах ћу их набавити.

– Хтео бих да имам једне као што су ваше – рекао је коњ – само да буду зелене. Чуваће ми очи од сунца када будем орао њиву од педесет јутара.

– Нема сумње – сложио се доктор. За тебе су зелене наочари.

Најгоре је то, докторе – казао је коњ док му је овај отварао врата да би га пустио напоље – најгоре је то што сваки уображава да може бити марвени лекар – просто зато што се животиње не жале. Ко хоће да буде добар марвени лекар мора бити паметнији него добар лекар за људе. Син мога газде верује да се одлично разуме у коње. Волео бих само да га видите: лице му је тако црвено и дебело да изгледа као да нема очију, а у глави му је мозак мали као кромпир. Прошле недеље је хтео да ми стави облог од слачице.

– А где га је ставио? – упитао је доктор.

– О, нигде, бар не на моју кожу – одговорио је коњ. – Покушао је само. Онда сам га бацио у бару међу патке.

– О, о! – узвикнуо је доктор.

– Ја сам, иначе, мирно створење – наставио је коњ.

– Врло сам стрпљив према људима. Никада им не чиним неприлике. Али било ми је већ доста кад ми је марвени лекар дао погрешан лек; зар да ме још и тај глупак мучи! То просто нисам могао да издржим.

– Јеси ли много повредио младог човека? – упитао је доктор.

– Нисам – одговорио је коњ. – Пазио сам где ћу га ударити. Лечи га сада марвени лекар. Кад ће наочаре бити готове?

– Идуће недеље. Довиђења.

Џон Дулитл спреми за коња велике зелене наочаре и коњ је опет лепо видео.

Ускоро се свет навикну да код сељака види животиње са наочарима; а у целој околини Падлејбија више се није могао наћи слеп коњ.

Било је тако и са другим животињама које су му доводили. Чим би оне приметиле да доктор говори њиховим језиком, говориле су му где их боли и како се осећају и, разуме се, доктору је после било лако да их лечи.

Кад би се излечене животиње вратиле кући, причале би својој браћи и пријатељима да у кућици са

великим вртом станује доктор који је заиста доктор. И кад би се неко створење разболело, не само коњи, краве или пси, него и мале животиње у пољима – мишеви, јазавци и слепи мишеви – одмах би долазили доктору Дулитлу и тако су његова кућа и башта на ивици града увек биле пуне животиња које су тражиле савет и помоћ.

Животиња је увек било толико много да их доктор Дулитл у једном дану није могао прегледати. А било их је и разних врста: сићушних као бубице и великих као слон, не баш као слон, али се тако каже. Зато је добри доктор морао направити врата за све врсте животиња. Изнад једних врата написао је коњи, изнад других краве, а изнад кухињских врата овце. За сваку врсту животиња била су нарочита врата. Чак је и за мишеве направљен један мали тунел који је водио у подрум, где су стрпљиво чекали у реду док доктор Дулитл не дође к њима.

После неколико година, сва жива бића унаоколо чула су за др мед. Џона Дулитла. Чак су и птице, које пред зиму лете у далеке земље, причале доктору из Падлејбија, који уме да говори њиховим језиком и зна да их лечи од сваке болести. Тако се доктор прочуо код животиња у целом свету. Био је познатији међу

њима него раније међу становницима свога краја. А и доктор је због тога био срећан и задовољан.

Једно после подне, док је доктор писао нешто у својој књизи, седео је папагај Полинезија на прозору, као што је скоро увек чинио, и гледао лишће које је летело по врту. Одједном се насмеја гласно.

– Шта је, Полинезијо? – упита доктор подигавши поглед са књиге.

– Мислио сам нешто – рекао је папагај и даље посматрајући лишће.

– О чему си мислио?

– Мислио сам о људима – казао је папагај Полинезија. – Просто ми је мука због тих људи. Уображавају да су богзна шта. Свет постоји већ толико хиљада година, зар не? А људи су од животињског језика научили да пас који маше репом хоће да каже: *Ја сам весео...* То је смешно, зар не? Ти си први човек који говори као ми. Понекад морам да се љутим на људе који се праве важни кад говоре о *немим животињама*. Неме! Познавао сам једног папагаја који је умео да каже добро јутро на седам разних језика, а притом није ни отварао уста. Говорио је све језике – чак и грчки. Једнога дана купио га је један стари професор који је имао дугу седу браду. Али папагај није остао код њега. Рекао је

да овај старац не говори грчки правилно, па није могао да слуша како погрешно да учи своје ђаке. Често мислим шта ли је са њим. Та птица је знала географију боље него што ће је људи икада знати.

– Ти си мудра стара птица – казао је доктор. – Колико ти, у ствари, имаш година? Знаш да папагаји и слоновии могу да живе врло дуго.

– Не знам тачно колико ми је година – рекао је папагај Полинезија. – Или имам сто осамдесет три или сто осамдесет две године. Али једно знам: Турци су били близу Беча када сам први пут дошао из Африке...

НОВЕ БРИГЕ

III

Почео је тако доктор опет лепо да зарађује, а његова сестра Сара купила је нову хаљину и била сва срећна.

Неколико животиња које су дошле на лечење биле су толико болесне да су морале остати недељу дана у кући доктора Дулитла. Кад би се боље осећале, обично су лежале у столицама за лежање и сунчале се на травњаку.

Често, кад би и оздравиле, нису хтеле да оду – толико су заволеле доктора и његову кућу. Он није имао срца да их одбије кад би га упитале да ли смеју још

да остану. Тако је све више животиња остајало у докторовој кући.

Кад је једне вечери седео на зиду свога врта и пушио лулу, наишао је један верглаш Италијан водећи мајмуна за конопац. Доктор је одмах приметио да је огрлица била сувише стегнута мајмуну око врата и да је животиња врло прљава и несрећна. Узео је мајмуна, дао Италијану сребрњак и рекао му да може ићи. Верглаш се страшно наљутио и није хтео да да мајмуна. Али доктор му је рекао како ће га, ако одмах не оде, ударити посред носа. Џон Дулитл је био јак човек, мада не много крупа. Онда је верглаш псујући отишао, а мајмун остао код доктора Дулитла и тако стекао лепу кућу. Остале животиње у кући назвале су га Чи-Чи, што је у мајмунском језику сасвим проста реч и значи ђумбир.

Други пут, кад је један циркус дошао у Падлејби, побегао је један крокодил кога је страшно болео зуб и дошао у докторов врт. Доктор је разговарао с њим на крокодилском језику, увео га у кућу и ублажио му бол. Када је крокодил видео како је лепа кућа – свака животињска врста имала је свој кут – пожелео је и он да живи у докторовој кући. Онда је упитао доктора